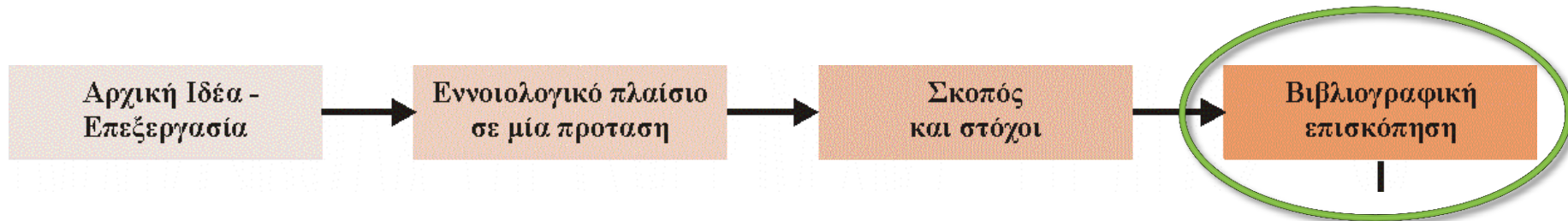

Σεμινάριο Τελειοφοίτων

4 – Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Που τοποθετείται στην ερευνητική διαδικασία

- ✎ Τυπικά το τέταρτο στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας
- ✎ Ουσιαστικά εξελίσσεται δυναμικά καθόλη τη διάρκεια της έρευνας
 - Η έρευνα και η καταγραφή της φέρνουν στο προσκήνιο νέα ζητήματα
 - Η επισκόπηση εξελίσσεται όσο διαβάζετε νέες πηγές
 - Επανεξέταση υπό το φως των ευρημάτων

Στόχοι της βιβλιογραφικής επισκόπησης

- ✎ Η επισκόπηση της βιβλιογραφίας είναι κεντρικής σημασίας για την έρευνα
- ✎ Πρόκειται για λεπτομερή και επιστημονική εξέταση της έρευνας που έχει προηγηθεί
- ✎ Με την ολοκλήρωσή της θα κατανοήσετε την ανατομία των προηγούμενων μελετών
- ✎ Η γνώση αυτή θα σας βοηθήσει στο σχεδιασμό της δικής σας έρευνας και θα παρέξει σημεία αναφοράς για την εξέταση των ευρημάτων σας.
- ✎ Η επισκόπηση για να είναι επιτυχής χρειάζεται χρόνο, καλή διαχείριση του χρόνου και οργάνωση

Τι είναι η βιβλιογραφική επισκόπηση

- ✎ Προσδιορίζει και συνοψίζει προηγούμενες μελέτες σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα
- ✎ Περιγράφει το τρέχον επίπεδο της γνώσης (συμπεριλαμβανομένων και αντικρουόμενων απόψεων)
- ✎ Συνθέτει τα 4 πλαίσια (εννοιολογικό, θεωρητικό, μεθοδολογικό και αναλυτικό) των μελετών και των ευρημάτων τους παρέχοντας τις βάσεις για τα αντίστοιχα πλαίσια της δικής σας έρευνας
- ✎ Προσδιορίζει κενά στην υπάρχουσα γνώση και δημιουργεί χώρο για τη δική σας έρευνα
- ✎ Παρέχει το πλαίσιο αναφοράς με το οποίο θα συγκρίνετε τα ευρήματά σας

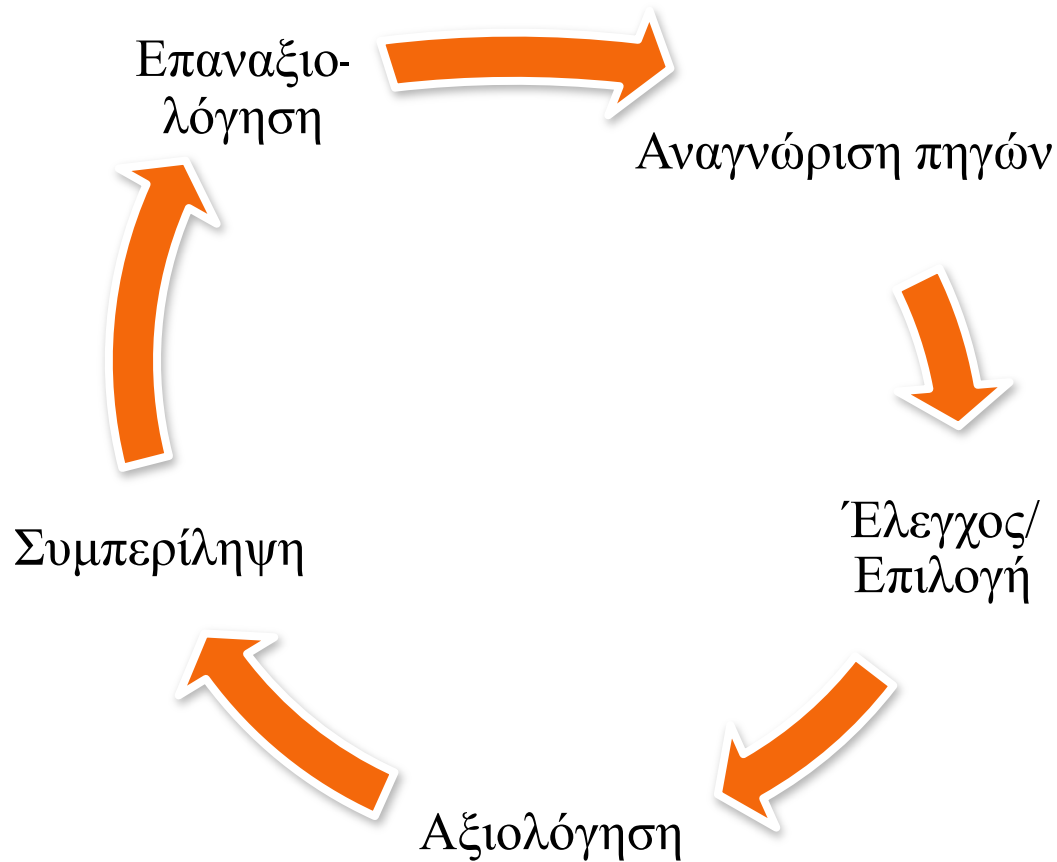
Τι δεν είναι η βιβλιογραφική επισκόπηση

- ✘ μια απλή διαδοχική καταγραφή σχετικών άρθρων και άλλων πηγών
- ✘ μια συζήτηση που κάθε πηγή εξετάζεται σε κενό

Μερικές χρήσιμες συμβουλές

- ✎ Συνοψίστε την υπάρχουσα έρευνα έτσι ώστε να αιτιολογηθεί το εννοιολογικό πλαίσιο της δικής σας
- ✎ Αποκαλύψτε την υπάρχουσα γνώση και την εξέλιξή της
- ✎ Εξετάστε τα θέματα σφαιρικά και συμπεριλάβετε αντικρουόμενες απόψεις
- ✎ Αναγνωρίστε τα γνωστικά κενά και αναδείξτε ζητήματα που είναι υπό συζήτηση
- ✎ Συζητήστε το θέμα σας και μην παρουσιάζετε απλά τι έχουν κάνει άλλοι
- ✎ Να είστε επιλεκτικοί, ιδιαίτερα σε γνωστικές περιοχές όπου ο όγκος του δημοσιευμένου υλικού είναι υπερβολικά μεγάλος για να μπορεί να αξιολογηθεί συνολικά

Η διαδικασία επισκόπησης

Η διαδικασία επισκόπησης

- ☞ Το κυκλικό μοντέλο είναι το πιο κατάλληλο γιατί η βιβλιογραφική επισκόπηση είναι διαδικασία συνεχής.

Γιατί ασφαλώς μας έχουν ξεφύγει σημαντικά πράγματα

Γιατί η βιβλιογραφία εμπλουτίζεται συνεχώς

Γιατί μαθαίνουμε συνεχώς

Γιατί οι ανάγκες μας αλλάζουν

Καταλληλότητα βιβλιογραφικών πηγών

- ∞ Προσδιορισμός μετά από την αξιολόγηση
- ∞ Ενδογενής αξία πηγών
 - Αυτοτελής αξιολόγηση
- ∞ Σχετική αξία πηγών
 - Συσχέτιση με άλλες όμοιες πηγές

Αξιολόγηση βιβλιογραφικών πηγών

- ✎ Προσδιορίζει αν διαφορετικά αποτελέσματα αντανακλούν διαφορές στην ποιότητα των πηγών
- ✎ Σταθμίζει την αξία των επιμέρους πηγών στη σύνθεση των ευρημάτων.
- ✎ Διευκολύνει την ερμηνεία των συμπερασμάτων και προσδιορίζει την αξιοπιστία τους.
- ✎ Εξασφαλίζει ότι η έρευνά σας δεν βασίζεται σε μικρής ή οριακής αξίας πηγές αλλά στις πιο πρόσφατες και σημαντικές.
- ✎ Καθοδηγεί την περαιτέρω έρευνα.

Κριτήρια επιλεξιμότητας

Χρόνος δημοσίευσης	Νεώτερες ή παλαιότερες πηγές;
Διεθνής αναγνώριση πηγών (citations)	Πληροφόρηση από Google Scholar κλπ.
Ποιότητα επιστημονικού περιοδικού	Λίστες ABS ή ARC
Impact factor	JRC
Γεωγραφική κάλυψη	Που έγινε η έρευνα;
Χρονική κάλυψη	Πότε έγινε η έρευνα;
Επιστημονική βάση	Σχετικότητα με άλλες προσεγγίσεις;
Θεωρητικό πλαίσιο	Χρησιμότητα για τη δημιουργία του δικού σας μοντέλου;
Αναλυτικό πλαίσιο	Μπορεί να αναπαραχθεί;
Απαιτούμενα δεδομένα	Η συλλογή τους είναι εφικτή;

γενικότερα → → → πιο ειδικά

Η λίστα ABS (Association of Business Schools)

Κατηγοριοποιεί τα επιστημονικά περιοδικά ως προς την ποιότητά τους

Κατηγορία	Αξιολόγηση ποιότητας
4★	Εξαιρετική σε παγκόσμιο επίπεδο ως προς την πρωτοτυπία, σημασία και πληρότητα των δημοσιεύσεων
3★	Εξαιρετική σε διεθνές επίπεδο ως προς την πρωτοτυπία, σημασία και πληρότητα των δημοσιεύσεων αλλά παγκόσμιας κλάσης
2★	Διεθνής αναγνώριση ως προς την πρωτοτυπία, σημασία και πληρότητα των δημοσιεύσεων
1★	Εθνική αναγνώριση ως προς την πρωτοτυπία, σημασία και πληρότητα των δημοσιεύσεων
Χωρίς ★	Κάτω από τα απαιτούμενα επίπεδα για εθνική αναγνώριση

Η λίστα ERA

(Australian Research Council Excellence in Research for Australia)

Επίπεδο	Ποιότητα
A [☆] (καλύτερα 5%)	Δημοσιεύουν μόνο πολύ υψηλής ποιότητας εργασίες
A (επόμενα 15%)	Η πλειοψηφία των εργασιών που δημοσιεύουν είναι πολύ υψηλής ποιότητας
B (επόμενα 30%)	Δημοσιεύουν πολύ λίγες εργασίες πολύ υψηλής ποιότητας
C (επόμενα 50%):	Περιοδικά με χαμηλότερα στάνταρτ

Χρειάζεται προσοχή με τις λίστες αξιολόγησης

☞ Οι λίστες αξιολόγησης:

- Αφορούν τη συνολική ποιότητα των περιοδικών και όχι την ποιότητα των δημοσιευμένων άρθρων
- Μπορεί να είναι παρωχημένες, π.χ. η λίστα ABS έχει τελευταία φορά επικαιροποιηθεί το 2008

☞ Περιοδικά υψηλού κύρους δημοσιεύουν μερικές φορές χαμηλού επιπέδου εργασίες

☞ Περιοδικά χαμηλού κύρους δημοσιεύουν μερικές φορές υψηλού επιπέδου εργασίες

☞ Τα πολύ εξειδικευμένα περιοδικά έχουν γενικά χαμηλότερη κατάταξη

☞ Η διαδικασία αξιολόγησης των εργασιών προς δημοσίευση είναι ατελής

- Αποκλείει άρθρα κάτω από το επίπεδο του περιοδικού αλλά δεν αποκλείει άρθρα που είναι πάνω από το επίπεδό του
- Δεν μπορεί, εξ' ορισμού, να είναι απόλυτα αντικειμενική

Impact factor (IF)

- ✧ IF = μέσος όρος ετεροαναφορών (citations) ανά δημοσιευμένο άρθρο την τελευταία διετία
- ✧ π.χ. $IF_{2008} = A/B$
 - A = συνολικός αριθμός ετεροαναφορών (citations) κατά το 2008 σε άλλα επιστημονικά περιοδικά που αφορούν δημοσιευμένα άρθρα κατά τα έτη που 2006 και 2007
 - B = συνολικός αριθμός δημοσιευμένων άρθρων κατά τα έτη 2006 και 2007.

http://en.wikipedia.org/wiki/Journal_impact_factor

Αξιολόγηση καταλληλότητας πηγών

Πώς να διαβάζω τις πηγές;

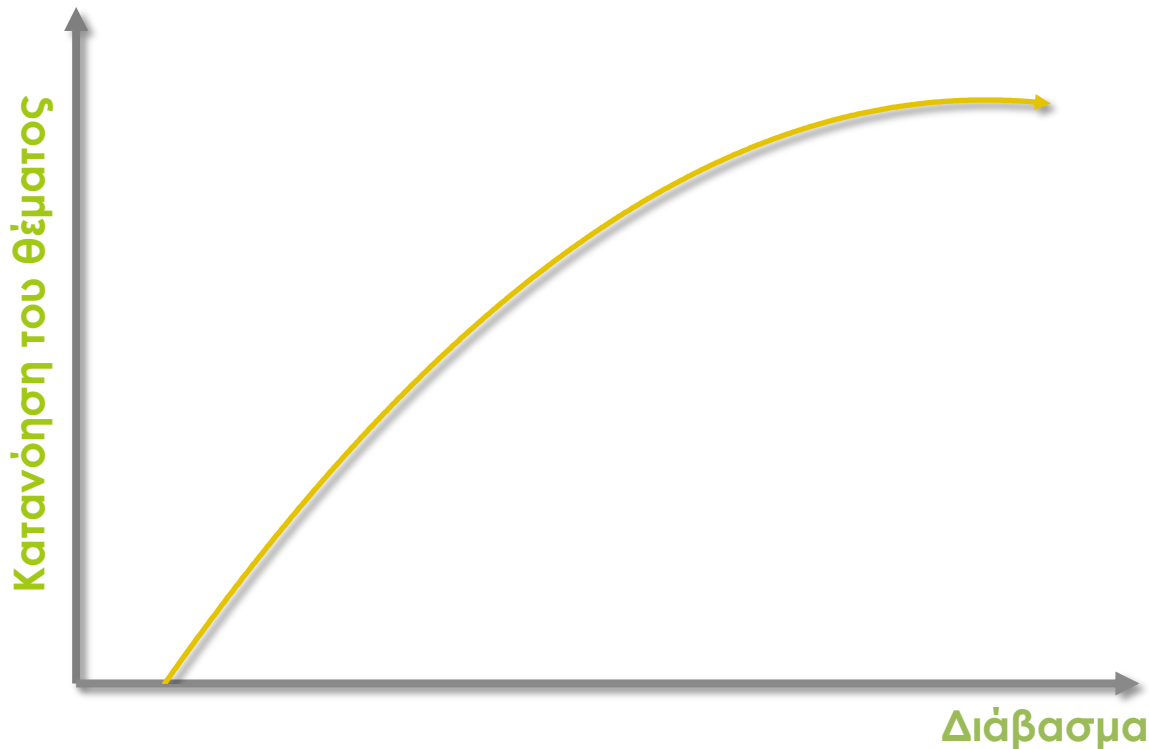
- ✎ Εκμεταλλευτείτε το ότι η δημοσιευμένη έρευνα είναι στερεότυπη στη δομή της
- ✎ Διαχωρίστε το διάβασμα σχετικά με τη μεθοδολογία από το διάβασμα σχετικά με τα γεγονότα και ευρήματα

Τυπική δομή δημοσιευμένης έρευνας	
Κεφάλαιο	Περιγράφει
Εισαγωγή (Introduction)	Εννοιολογικό πλαίσιο
Βιβλιογραφική επισκόπηση (Literature review)	Θεωρητικό πλαίσιο
Μεθοδολογία (Methodology/Models)	Μεθοδολογικό πλαίσιο
Ανάλυση δεδομένων και αποτελέσματα	Αναλυτικό πλαίσιο
Συμπεράσματα (Conclusions)	Συμπεράσματα

Γρήγορο διάβασμα, σάρωση, επεξεργασία

- ☞ Διαβάστε περίληψη (abstract) → εισαγωγή → συμπεράσματα
- ☞ Από τα ενδιάμεσα κεφάλαια ρίξτε μια ματιά σε τίτλους, πίνακες, διαγράμματα κλπ για να δείτε τι σας ενδιαφέρει
- ☞ Διαβάστε στα γρήγορα τα πιο βασικά σημεία παραλείποντας τις μαθηματικές εξισώσεις και χωρίς να σταθείτε σε διαγράμματα και πίνακες
- ☞ Επιστρέψτε για να διαβάσετε προσεκτικά το όλο κείμενο εστιάζοντας στα πιο ενδιαφέροντα σημεία

Διαβάζοντας πηγές

- ☞ Παρατηρήστε ότι η καμπύλη παύει να είναι ανοδική μετά από κάποιο σημείο

Κριτική αξιολόγηση

Αρχική ανάγνωση	• Καταρχήν αναγνώριση του αντικείμενου ενός κειμένου • Καταγραφή πληροφοριών, ιδεών και απόψεων
Κριτική ανάγνωση	• Αναγνώριση – κατανόηση συσχετισμών, πληροφοριών, αξιών, παραδοχών κλπ • Αναλυτική δραστηριότητα
Κριτική αξιολόγηση	• Αξιολόγηση σε σχέση με άλλες πηγές

Δημιουργήστε σημειώσεις

- ✎ 1 εγγραφή ανά σημείωση
- ✎ Μην ξεχνάτε να σημειώνετε την πηγή
- ✎ Χρησιμοποιήστε λέξεις κλειδιά
- ✎ Κάθε σημείωση αφορά μια μόνο πηγή πληροφόρησης
- ✎ Μην ξεχνάτε να προσθέτετε τα σχόλια/ιδέες/σκέψεις/ερμηνεία σας

Τίτλος Περιοδικού/Εντύπου:

Συγγραφέας(εις):

Τίτλος Άρθρου:

Που;

Πότε;

Χρόνος δημοσίευσης:

Τόμος: Τεύχος: Σελίδες:

Λέξεις κλειδιά:

Σχόλιά σας:

Οργάνωση των σημειώσεων

- ✎ Απλή καταγραφή σε χαρτί δεν φθάνει
- ✎ Χρησιμοποιείτε σύγχρονο ευέλικτο λογισμικό (π.χ. Evernote, OneNote) που σας επιτρέπει να αποθηκεύσετε κείμενα, pdfs, webclips, αρχεία ήχου και βίντεο κλπ.
- ✎ Χρησιμοποιείτε έξεις-κλειδιά

Αναφορά σε γνώμες, παράθεση κειμένων και δεδομένων

- ✎ Η πηγή κάθε συγκεκριμένης πληροφορίας πρέπει να αναφέρεται πλήρως και σωστά
- ✎ Σε περιπτώσεις παράθεσης αποσπασμάτων κειμένου αναφέρετε επίσης και τη σελίδα
- ✎ Το ίδιο όταν παραθέτετε δεδομένα, εμπειρικά αποτελέσματα ή απόψεις του συγγραφέα.
- ✎ Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να καταγράφονται άμεσα και όχι εκ των υστέρων.

Γράψτε την βιβλιογραφική σας επισκόπηση....

☞ Δηλαδή τι να γράψω;

- Μια σφαιρική καταγραφή του τι έχει δημοσιευθεί πάνω σε ένα θέμα από μελετητές και ερευνητές

☞ Πώς να το γράψω;

- Έτσι ώστε να γίνεται προφανές το θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνάς σας
- Έτσι ώστε να προσδιορίζεται η συμβολή της δικής σας έρευνας στη βιβλιογραφία.
- Έτσι ώστε να προκύπτει η αναγκαιότητα των ερευνητικών σας υποθέσεων και της μεθοδολογίας σας

☞ Τι να αποφύγω;

- Την απλή χρονική αναφορά διάφορων σχετικών δημοσιεύσεων και βιβλίων.
- Τη συζήτηση κάθε μίας πηγής ξεχωριστά χωρίς να συσχετίζεται με τια άλλες
- Την ταύτισή σας με κάποια άποψη και αγνόηση των άλλων

Μερικές χρήσιμες συμβουλές

- ✎ Συνοψίστε την υπάρχουσα έρευνα και πλαισιώστε τη δική σας
- ✎ Αποκαλύψτε την υπάρχουσα γνώση και την εξέλιξή της
- ✎ Εξετάστε τα θέματα σφαιρικά και συμπεριλάβετε αντίθετες απόψεις
- ✎ Εκθέστε τα κενά στη γνώση και αναδείξτε θέματα που αμφισβητούνται
- ✎ Συζητείστε τα θέματα συνολικά και μην κάνετε απλά μια χρονολογική παρουσίαση του τι έχουν κάνει άλλοι
- ✎ Να είστε επιλεκτικοί, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου ο όγκος της δημοσιευμένης γνώσης είναι πολύ μεγάλος

Ετεροαναφορές

- ✎ Αποκαλύπτουν τις πηγές σας
- ✎ Μη αποκάλυψη των πηγών λέγεται λογοκλοπή
- ✎ Το Πανεπιστήμιο της Λευκωσίας έχει υιοθετήσει το σύστημα βιβλιογραφικών αναφορών Harvard, στο στυλ APA.
- ✎ Το σύστημα λειτουργεί ως εξής. Κάθε δημοσιευμένη πηγή (βιβλίο, έκθεση, άρθρο, ιστοσελίδα, κλπ.) αναφέρεται στο κύριο σώμα του κειμένου με το επώνυμο του(των) συγγραφέα(ων) και το έτος δημοσίευσης.
- ✎ Η βιβλιογραφική λίστα στη συνέχεια καταρτίζεται στο τέλος της εργασίας με όλες τις αναφερόμενες πηγές με αλφαβητική σειρά
- ✎ Υπάρχει ακριβής αντιστοίχιση μεταξύ των παραθέσεων στο κείμενο και των περιεχομένων στη λίστα

Checklist ...

- ✎ Έχω αναγνωρίσει σωστά το έργο και ιδέες άλλων ανθρώπων που έχω χρησιμοποιήσει καθώς και όλες τις πηγές των δευτερογενών δεδομένων;
- ✎ Έχω αναφέρει σωστά περιπτώσεις παράθεσης αυτούσιων κειμένων;
- ✎ Έχω αναγνωρίσει σωστά τις πηγές όλων των πινάκων, διαγραμμάτων και άλλων στοιχείων;
- ✎ Έχω εφαρμόσει τους κανόνες με συνέπεια;
- ✎ Έχω περιλάβει τα πλήρη στοιχεία όλων των πηγών στη λίστα των αναφορών μου;

- ✎ Η επιτυχία της έρευνάς σας εξαρτάται από την αποτελεσματικότητά σας στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας
 - Επιλέξτε τις πιο κατάλληλες μελέτες
 - Αξιολογήστε προσεκτικά τα κείμενα
 - Οργανώστε συγκριτική ανασκόπηση
 - Η καταγραφή σας να είναι σαφής και ξεκάθαρη
- ✎ Η επισκόπηση της βιβλιογραφίας είναι χρονοβόρα
 - Δεν είναι μια γρήγορη ανάγνωση
 - Λεπτές διαφορές δεν είναι αμέσως προφανείς
 - Η πολυπλοκότητα αυξάνεται με κάθε νέο άρθρο
 - Η διαδικασία γίνεται πιο εύκολη με την εμπειρία